

2011ko Maiatzaren Lehena

SARRERA. Zentzua duen inork ezin zuen espero egoera hobetu egingo zela ezartzen ari diren politikak ikusita. Kontrara, langabezia gehitu da, jende gehiago dago baztertuta eta gizarte-prestazioak murrizten dituzte. Garai berean, enpresen eta banketxeen irabaziak gero eta handiagoak dira.

Botere politikoa bere nagusien lana egiten ari da, hots, botere ekonomikoak agintzen diona txintik esan gabe betetzen du, eta plantak egiten ditu agintzen duela sinestarazteko. Baina badakigu kapitalak agintzen duela, eta honek bere helburua lortzen du: botere politikoaren menpekotasunaz baliatzen da eskubide laboral eta sozialetan harrapaketa ibiltzeko. Paretik kendu nahi dute etekin gehiago lortzeko oztopo den edozer. Lehengo egoeran espekulazioaren etekinak lortu bazituzten, orain ez dute gutxiago nahi.

Eta guk zer egin behar dugu? Olde horri eutsi eta geure burua defenditu. Ozen eta ulertzeko moduan esan behar da berriro: soldatek eta eskubide sozialek ez dute zerikusirik gertatu den horrekin. Krisiaren jatorria aberastasunaren banaketa injustuan dago, kapitala metatzeko moduan eta espekulazioan. Argi esan behar da, eta horren arabera jokatu. Sindikalismoak inolako babesik ez dio eman behar politika horri.

Dirua pilatzen jarraitzeako aurrezki-kutxak pribatizatzen dituzte, erreforma laborala egin dute, pentsioen eta negoziazio kolektiboaren erreforma... Aurrekontuetako diru publikoa euren artean banatzen dute... Izan ere, horretarako baitira erreformak: kentzen digutena (eta jende gehiena txirotzen duena) eurek poltsikoratu ahal izateko.

1.- GOBERNUK HARRAPAKETA AMETITZEN DUTE. HAU DA ARAZO NAGUSIA.

Gobernuek baztertu egin dute oreka ezartzeko aukera oro. Txotxongilo moduan jokatzen dute. Nola gertatzen da harrapaketa? Defizita eta zorra gehitzen dute diru publikoa gastatuz, lotsagabe batzuk salbatzeko, eta defizit horixe aipatzen dute eskubide sozialak murrizteko aitzakia moduan. Helburu hain antisoziala gauzatzeko kapitalak (Bankak eta Enpresa Handiek) bere ordezkariak politikan kokatzen ditu, bertatik bere interesen mesedetan lan egin dezaten. Hau ez da soilik krisi ekonomiko bat; krisi demokratiko eta politikoa ere bada: Klase politiko hori -ezbairik gabe- botere ekonomikoaren ordezkari gisa agertzen da.

Bi pasadizo kontatzen dira. Lehena, Euskal Herriko herri batean gertatu zen, trantsizio hasieran. Herriko jauntxoek –Francorekin agintzen zutenek– bildu eta erabaki omen zuten familia bakoitza alderdi politiko batean sartzea. Politika barnetik baldintzatu nahi zuten. Baita lortu ere; gehienbat lortu zuten. Bai, era berean, trantsizio hasieratik botere ekonomikoak politika bere babesean hartu zuen, onurak lortzeko. Zergatik gaude, bestela, Europako azken postuetan gizarte-gastuari eta presio fiskalari dagokionez?

Beste herri batean, berriz, trajez jantzitako gizon bat baserritar batengana joan eta esan omen zion: “pinudi hau erosiko dizut, hainbesteren truke”. Baserritarrek erantzun: “ez du hainbeste balio”. Baina besteak esan zion: bai, balio du, lursail hau berkalifikatu egingo baita”. Orduan, lurjabeak esan zuen “hala bada, irabazia niretzat izango da”. “Ez -argitu zion trajedunak-, ez nauzu ongi ulertu. Neurea izatekotan berkalifikatuko da”.

Estatuko egunkari batek joan den astelehenean azaltzen zuen banketxeek alderdi politiko handiei ematen dien pribilegiozko tratua, baldintza oso egokiak eta arrazoitu gabe kitatzen

diren maileguak alegia. Informazio berean Europako Kontseiluaren txosten bat aipatzen zen, eta ustelkeriaz ere hitz egiten zuen. Espainiako Bankua ere ustelkeria horren laguntzaile dela zioen, datuak gurutzatzea galarazten baitu, eta Kontseiluak 2009an egin zituen sei gomendioetatik bat ere ez omen da bete. Alderdiak banketxeekiko duten menpekotasuna honekin lotuta dago. Herritar bat kreditua ordaindu ezinik badago, etxebizitza kentzen zaio, baina zorduna alderdi bat denean, bankuak zorra barkatzen dio. Zeren truke? Kapitalak esandakoa egitearen truke.

Jakingarria da ustelkeria galarazteko gomendiorik ez gauzatzea. Ez estatuan, ez Europako Batasunean. Gomendio hauek ez dira lotesleak, ez dira derrigor bete behar. A zer hipokrisia!

Politika menpean dute, etekin pribatua lortzeko. Hori izan da askoren negozioa. Negozio espekulatiboa, publikoa eta pribatua zer den nahasten duena... Eta orain? Krisiaz baliatzen dira, jende askoren beldurraz eta beharraz, eskutik datoz eta erabaki dute egindako txikizioa geuk ordainduko dugula.

HIPOKRISIA ETA MANIPULAZIOA NAGUSI. Hipokrisiaz eta manipulatzuz beren helburuak zuritzen dituzte eta ukatu egiten dute beste aukerarik dagoenik. Politikan hartu dute aterpea eta bost axola die zenbateraino hondatzen den haren irudia. Ez die axola, horren etekina eskuin muturrak ateratzen badu ere, hau baita demagogiaren artea hobekien erabiltzen duen indarra. Zoritxarrez, hori ari da Europako hainbat tokitan gertatzen, eta ez dago inongo erreakziorik.

Hipokrisia eta manipulazioa erabiltzen dira gizartean eztabaida saihesteko. Badakite eztabaida soziala beren asmoetarako oztopo bat dela, eta bahituta daukate horregatik. Nahiago dute gizarte ezjakin eta indibidualista bat. Kontrolpean dituzten komunikabideetan ez dute kritika, ez proposamen alternatiborik onartzen. Kapitalak hedabide asko menpean ditu (zuzenean, bereak direlako, edo zeharka, sartzen duten publizitateari esker), eta botere politikoak, beste batzuk (ETB da kasurik behinena; gero eta gehiago Esperanza Aguirreraren Telemadriden antza hartzen ari da). Elkar hartzen dute sinetsarazteko beren aukera besterik ez dagoela.

Horrelako gizarte batek defizit demokratiko gehiegi ditu. Gehiegi, isilik egon eta ezikusiarrena egiteko.

DEFIZIT PUBLIKOA, MANIPULAZIOAREN ADIBIDE. Bai, gezurretan ari dira esaten dutenean defizit publikoa gizarte-gastuaren ondorio dela, eta Europako Batasunean bilatzen dute beren politikak egiteko aitzakia. Horretarako egin dute Euroaren edo Lehiakortasunaren Ituna, gobernu bakoitza alde zuzenetik menpeko bihurtuta, murrizketak ezartzeko agenda errazagoa izan dadin.

Ez da hori; defizit publikoaren zergatiak hauek dira:

- Ogasunek eragin duten deskapitalizazio fiskala, errenta altuei eta kapitalari zergak jaitsi baitizkiete. 8.300 milioi € gehiago bil litezke azken urteotako erreformak indargabetuta eta Europako batez besteko presio fiskal berdina ezarrita. Baina nahiago izan dute dirua kapitalaren esku utzi, honek espekulatzeko erabil dezan.
- Enpresentzako laguntzak. Estatuko patronala da -bertokoa bezalaxe- Europako diru-laguntza handienak jasotzen dituen, bizkarroiena. Patronal honek etekinak lortzeko bide erraza dauka: prekarietatea areagotu eta zerga gutxiago ordaintzea.
- Banketxeentzako amairik gabeko laguntzak. Diru publikoa gaiztagin sozialei ematen diete. Hau eskandalu bat da. Banketxeek diru publikoa %1eko interesean hartzen dute, eta %6, 7 eta are 9an mailegatzen dute. Hau lapurreta da.
- Beharrezko ez diren gastuekin lotuta dago: AHT, Pasaiaiko kanpo-portuan egin nahi dutena...

Gezurretan ari dira esaten dutenean enplegua beren kezka dela. Ez da hala. Enplegua aitzakiatzat erabiltzen dute edozertarako. Ezartzen ari diren doitzak eta murrizteko politikek ekonomia erreala deprimitzearekin batera enplegua suntsitzen dituzte. Hori badakitenez,

gezurra beste biderik ez zaie geratzen. Murrizketak erabakitzen ari den klase politikoa manipulazioaren profesional bihurtu da, ezkutatu egin nahi baitu enpresa handien interesen menpeko dela.

Esaten dugunean gobernuak kapitalaren esanetara ari direla, agintzeko aukera luketen indar guztiak aipatzen ari gara. Hauxe da egoera latz honetako ezaugarri nagusia. Zarata mediatikoaz eta hauteskundeetarako antzezpenez harago, bat datoz. Aurrekontuak, erreformak, murrizketak, enpresa eta banketxeentzako laguntzak... guztien artean onartzen dituzte. Katastrofe politikotzat jo izan dugu politika ekonomiko eta sozialean herritarrak sozialdemokrazia eta neoliberalismoa bereizi ezinik egotea. Ezinezko izatea Berlusconi, Sarkozy, Merkel, Cameron, Zapatero, López, Sanz, JL Bilbao edota Olano bereiztea... Guztiek ere, bakoitzak bere esparruan, bide-orri berdinari jarraitzen diote.

2.- ELKARRIZKETA SOZIALAREN KARIKATURA. Hau menpekotasunaren ondorio bat da. Patronalak nahi duen guztia eskuratzen du gobernuengandik. Hori hala izanik, "elkarrizketa sozial" esaten dioten horretan geratuz gero onartu beharra daukazu bidelagun hutsa zarela; funtsezko edozer -den-dena, alegia- patronalak eta gobernuak beste nonbait erabakitzen dutela; eta, horrenbestez, txorimaloa besterik ez zarela. Bat ere parte hartze sindikalik gabe erabaki dituzte azken 35 urteetako aurrekonturik injustuenak (kontsultarik gabe), erreforma laborala (inposatua), pentsioen murrizketa (aldebakarrekota), fiskalitatea (aurredemokratikoa eta antisoziala)... Dena, hitz batean.

Zer egiten dute erakundeok, dirua banatzeaz gainera? Kontratu prekarioak diru publikoz finantzatzea ere onartu dute. Bai, enpresek Gizarte Segurantzako kuotarik ez ordaintzea, aldi baterako lanaldi partzialeko kontratuak eginez gero. Zur eta lur uzteko modukoa da halako astakeriak babes sindikala lortu izana. Harritzekoa, eta elkarrizketa sozialaren benetako mugak non dauden adierazten duena. Muga hauek Nafarroan nabarmenak dira. Moderna Planean, zeina patronalak, gobernuak, CCOO eta UGTk sinatu baitute, argi geratzen da sindikatu horiek zenbateraino makurtzen diren patronalaren eta gobernuaren interesetara.

Beste adibide bat EAEko Kontseilu ekonomiko-sozialean daukagu. Bilakaera demografikoari buruzko txosten bat aurkeztu du, eta ondorioetan patronalaren eta gobernuen jarrerak zuritzen ditu. Ezta lerro bat ere fiskalitateaz edota gizarte-gastua gehitu beharraz.

EAEN EZ DAGO JOKO-ARAUARIK. Jakina da organoetan baiezkoa lortze aldera Confedebek eta Lopez Lehendakariak joko-arau demokratikoak haustea erabaki zutela, euskal gehiengoei indarra kentze aldera. Parte hartze instituzionaleko organoak gobernuaren eta patronalaren neurrirak daude eratuta, eurentzat ari dira lanean, are gehiago joko-araurik ez badago.

3.- NEGOZIAZIO KOLEKTIBOAREN ERREFORMA. Non eta zer negoziatzen dugun aukeratzea da gure erabakitzeko euskal esparrua, langileona. Gai honetan euskal alderdiek berriro patronalaren interesen arabera jokatzen badute, eskubide hori azkenean zalantzan jarriko da. CONFEBASK eta CEN Albaceteko patronalaren modukoak dira. Galdera sinpleak egiten dituzte: Nork emango dit gehiago? Espainiak, eskubide laboralak murrizterakoan...? Orduan espainolak dira. Beste aldera, euskal ogasunek, zergak jaitsi eta oporraldi fiskalak oparitzean...? Kasu honetan, euskal patronala da. Baina patronalaren benetako aberria emaitza-kontua da.

Patronalak erreforma zertarako nahi du? Gure ekintza kolektiboa ahultzeko, lan-baldintzak merkatzeko; CCOOek eta UGTk, berriz, ZENTRALIZATZEN jarraitzeko eta legeen bidez ordezkariaren monopolio gisako zerbait lortzeko. LOAPA sindikal bat ezarri nahi dute, Estatuan, sektore-hitzarmenetatik, gu negoziazio kolektiborako eskubiderik gabe uzteko.

Aspaldian erabaki zuten beren eredu sindikala burokratikoa eta bertikala izango zela... Orain, krisiaz baliatuta, eredu horretarako abantaila lortu nahi dute. Beste errealitate sindikalak baztertzen dituen eredia. Ez gabiltza Primo de Riveraren diktaduratik urrun.

Nork ukatuko du zentralizatzeko apustuak gure lan-baldintzak okertzen dituela? Inork ez; gure jendeak ondo asko daki hori.

Non eta zer negoziatu nahi dugun erabaki nahi dugu, aitortu egin behar digute euskal gehiengoek erabakitzen dutena errespetatzeko eskubide demokratikoa.

Negoiazio kolektiboari buruzko beste ondorio bat: indar sindikala erakusten dutenak errespetatuko dituzte soilik; horregatik ezinbestekoa da lana elkarrekin egitea, indarrak batzea. Negoiazio kolektiboko erronkak ahaztu gabe:

- Negoiazio kolektiboa aberastasuna banatzeko tresna bat da;
- ez dugu nahi lan-baldintzak enpresaburuaren aldebakarreko erabakiz ezartzea,
- eta prekarietateari aurre egin behar zaio, lan-baldintza duin batzuk lortzeko.

Negoiazio kolektiboa horretarako da.

4.- PATRONALAREN XANTAIA. Orain soldatei eraso diete. Honetarako gobernuaren laguntza daukate.

Ikusi duzue zenbateko babesa ematen dioten IBERDROLAri, nola aipatzen duten eredu gisa. Enpresa hau kexu da 'tarifa-defizita'gatik; urtebetea tarifak %10 igotzeko baimena eman diote, eta 2010ean (soilik estatuko jardunarekin) 1.200 milioi euroko etekinak lortu ditu; aldiz, pertsonaleko gastua guztira 677 milioi dira. IBERDROLA da Zapaterori aholkua ematen dioten 40 enpresetako bat, edo Lopezekin gauza bera egiten duten 25etako bat; Jose Luis Bilbaok, Agirrek edota Olanok ere bere aholkua jasotzen dute... Eurek agintzen dute.

Beste adibide bat: badira betetzen ez diren hitzarmenak, Eraikuntzakoa kasu. Sektore honetan ere agerian geratzen da interes ekonomikoen eta politikoen arteko elkar aditzea: Administrazioek herri-lanak esleitzen dizkiete eraikuntzako enpresa handiei, eta hauek mugarik gabeko azpikontrata kateak erabiltzen dituzte. Ondorioa, lan-egun amaigabeak, istripu larriak, hildakoak eta soldata miserableak. 12 orduko lanegunak, orduko 7 €an. Honek nor kezkatzen du? Patronala ez, noski. Baina ezta Jaurilaritza, gobernu eta aldundiak ere. Helburu bera dute guztiek: enpresei diru asko, kopuru itzelak irabazteko aukera ematea, edozein baldintzatan. Hau gure arazoa da.

Pribilegiozko posizio horretatik patronalak negoziazio kolektiboan eta lan-baldintzetan xantaia egitea erabaki du. Eta xantaia hori borrokatzea guretzat lehentasun bilakatu da: Lan sindikala antolatu behar da, aurre egin.

Honek oihaneko legea dirudi, eta guk salatu egiten dugu herri-administrazioek nola sustatzen duten. Gauza bakarra egiten dute, ugazaben posizioa defenditzeko behar den guztia erabakitzea: gehiegizko zerbitzu minimoak ezartzea, Ertzaintza jazarpenerako tresna bihurtzea, harik eta beren oinarrizko eskubideak erabiltzen ari diren langileen kontra gaizkile bailiran jo arte...

5.- ALTERNATIBARIK BADAGO; NOSKI BAIETZ... Baina ez dira eztabaidan aintzat hartzen, nahi ez dutelako. Zein dira alternatibak?

- **ABERASTASUNA BANATU.** Aberastasuna esku gutxitan pilatzea (eta bere ondorioa, bazterketa eta pobrezia hedatzea) gizartearentzat arriskutsua da. Gerrikoa estutu behar dugula dioten horietxek soldata eta pentsio itxuragabeak ordaintzen dizkiete beren buruei, eta beren enpresek etekin marka guztiak hausten dituzte. Ez omen dago dirurik. TELEFÓNICAk 10.000 milioi €ko etekinak iragarri ditu, kaleratzeak egiten ari den bitartean. IBERDROLA... Honelako beste hamaika adibide eman genezake.
- **ABERATSEI ZERGAK ORDAINARAZI, SOLIDARITATEA FINANTZATZEKO.** Hau funtsezko gaia da. Ez dute nahi aberatsek zergak ordaintzerik... Aurkakoa egiten dute: Zergak jaitsi, hobariak eta diru-laguntzak onartu, gastu fiskala gehitu... Hori aski ez eta gutxi batzuren onerako ezarritako opor fiskalak guztion artean ordaintzea nahi dute. Nahikoa da, ezin da arlo publikoa gehiago deskapitalizatu! Politika fiskala ere krisi

honen sorburuan dago. Eztabaida hor kokatu behar da. Hego Euskal Herrian 8.000 milioi gehiago bil litezke, baldin eta presio fiskala Europako batez bestekoaren parean balego. Gizarteko solidaritateak politika fiskala erabate aldatzea eskatzen du.

- **DEFIZITA, ZERBITZU PUBLIKOAK, INBERTSIOAK ETA GIZARTE-GASTUARI EUSTEKO.** Enpleguaren aldeko politikak behar ditugu, gizarte-gastu handiagoa... eta administrazioek honekiko asko egin dezakete. Defizita beharrezkoa da honetarako. Bada, Madrilek asteen euskal administrazioentzako defizit maila erabaki du (%1,3 2011 eta 2012rako eta %1 2013 eta 2014rako). Horrek esan nahi du aurrez murriztuta zegoena are gehiago gutxitu behar dela. Euskal alderdiak erabaki honekin bat al datoz? Hala balitz, kontutan izanik zein politika fiskal egiten ari diren, emaitza jakina da: defizitik gabe, behar adina zerga bildu gabe, murrizketa gehiago izango dira. Esan bezala, ados badaude, aitortu beharko lukete beste inoren erabakiak betetzeko bakarrik daudela. Baina kontu hauek berton erabaki behar ditugu. Nola ezkontzen da autogobernuarekin horren garrantzitsua den gai batean agertzen duten utzikeria?
- **BANKA-SEKTORE PUBLIKOA SUSTATU.** Finantza-erakundeek eragin duten nahastearen ostean ezin da onartu diru publikoa erruz jaso eta krediturik ez ematea. Nahi zutena egiten utzi zieten, eta berdin jarraitu nahi dute. Aurrezki-kutxek publikoak izan behar dute, kontrol eta helburu publikoekin. Ezin zaie utzi banketxe pribatu moduan jokatzeko. Ez dago eskubiderik eurek ekarri duten hondamendiaren ondoren beren helburua finantza-merkatu pribatizatuagoa eta kontzentratuagoa izatea; krisiaren ardura dutenak are botere ekonomiko handiagoa lortzea.
- **LAN DUINA. PREKARIETATEARI EZ. SOLDATAK DEFENDITU.** Bidezkoa delako, eta eragingarria. Datuek erakusten dute aberastasunaren banaketan soldatek pisua galdu dutela, enpresen etekinen mesedetan. Badago aukera, eta gainera enplegua defenditzeko balio du. Soldatak jaitsiz gero are enplegu gehiago galduko da. Hau begibistakoa da. Soldatak igo behar dira enplegua defenditzeko.
- **GASTU SOZIALA GEHITU.** Bazterketa eta pobrezia borrokatzeko politika sozialak. Baina horren ordeztu gurutzadak antolatzen dituzte laguntza publikoak jasotzen dituztenak errudun gisa ager daitezke. Hau ezin onartuko da, eta oso arriskutsua. EAEn guztira Gizarte-Larrialdietarako Laguntzetara eta Diru-sarrerak Bermatzeko Laguntzetara 350 milioi euro bideratzen dira. Opor fiskalak 750 milioi kosta izan ziren. Benetan ez al dago dirurik?
- **EKINTZA SOZIAL, EKONOMIKO ETA POLITIKORAKO TRESNAK.** Lan Harremanen eta Babes Sozialeko Euskal Esparrua da. Hau garatu nahi dugu politika sozialak gauzatzeko. Gaur "Espainiaren batasuna"ren izenean politikarik neoliberalenak erabakitzen dituzte. Eta estatu uniformearen aldeztu dutenek merkatuaren legea defenditzen dute, inongo mugarik gabe. Botere politiko eta ekonomikoa behar dugu, irtenbide solidario bat gauzatu ahal izateko.

BORROKAREN BEHARRA. Lo ote gauden galdetzen digute. Bai, hori nahiko lukete, gu lo egotea, eurek eraso jotzen duten bitartean. Gehiengo sindikalak bere ALTERNATIBA agendari eutsiko dio (bai baitauzkagu alternatibak), baita MOBILIZAZIOARI ere (ez baitago beste biderik).

GEHIENGO SINDIKALA EGITEN ARI DENA AINTZAT HARTU BEHAR DA. Aukera izatekotan, soilik ahalegin kolektiboa eginez, elkarrekin lan eginez izango da. Lan sindikal ona eginez gero, gure praxi sindikalean solidaritatea txertatzeko gauza bagara, egoera horrek eskatzen duen borroka sindikala egiteko modua izango dugu. Ezin dugu errealitatea saihestu; borrokan jarraitu behar dugu.

SINDIKALISMOAREN BALIOA AITORTU. Garai latzak dira hauek, zailtasun handiz beteak. Baina zailtasunak ezin gaitu eraman amore ematera, eskuinera joan eta erasotzen digutenei arrazoi ematera. Zailtasun horrek are zentzu handiagoa ematen dio gure lanari, eta balio handiagoa gure borrokei.

Gora Euskal Herriko Langileria!

Gora Euskal Herria Askatuta!

Adolfo Muñoz, ELAko idazkari nagusia

Bilbon, 2011eko Matizaren Lehena